

Tanskan sotalasten tarinat kirjaksi

Suomalaisilla sotalapsilla on kaksi kotimaata

PÄIVI VÄÄNÄNEN

KÖÖPENHAMINA—"Pääset maahan, jossa on marakatteja appelsiinipuissa", kertoivat naapurin lapset kuusivuotiaalle porilaistyttö **Mairelle**, kun tämä kertoi lähtevänsä Tanskaan sotalapseksi vuonna 1940.

Marakatteja ei näkynyt, ja appelsiinitkin maistuivat karvaalta. Tuhansille suomalaisille sotalapsille elämä vauraassa Tanskassa oli turvallista yltäkyllisyyden aikaa, jota kuitenkin varjostivat pelko ja epävarmuus.

Miltei 4000 suomalaista lasta tuotiin turvaan Tanskaan sodan jaloista. Heidän tarinansa on ollut vähän tunnettu osa Tanskan historiaa, joka nyt on koottu kirjaksi nimeltä Finnebörn.

Useimmat Tanskassa asuneet suomalaislapset kiintyivät uuteen kotimaahansa, ja monet ovat pitäneet yhteyttä yllä vuosikymmenien ajan. Finnebörn-kirjan on koonnut viipurilainen **Marianne Larsen**, joka nykyään asuu Tans-

kassa. Kirjaa varten Marianne oli yhteydessä 1200 suomalaiseen eli noin kolmannekseen sotalapsista.

"Kun talvisota syttyi, kaikki tanskalaiset halusivat auttaa Suomea. Erityisesti lasten auttaminen oli tanskalaisille tärkeä asia", sanoo Larsen. Peräti 37 000 tanskalaiskotia ilmoitti haluavansa ottaa suomalaislapsen hoitoon, ja tarjouksia tuli Färsaarilta ja Grönlannista saakka.

Larsen itse oli sotalapsena Ruotsissa. Hän tietää, miten vaikeata on joutua eroon tutusta ympäristöstä. Lapsia ei saisi erottaa vanhemmistaan. Sodan repimässä Suomessa 60 vuotta sitten pidettiin parhaana lähettää lapset turvaan, mutta monessa pienessä mielessä nakersi epäily: enkö ollutkaan toivottu siellä kotona?

Maire Olesenin mielestä pääsy Tanskaan oli jännittävää, etenkin kun muut lapset olivat kertoneet sen olevan maa, jossa on marakatteja appelsiinipuissa ja pitkät, lämpimät kesät. Hän muistaa ensimmäisen appelsii-

ninsa: miten suuri, keltainen ja hyväntuoksuinen se oli! Ja mikä pettymys, kun se maistuikin karvaalta...

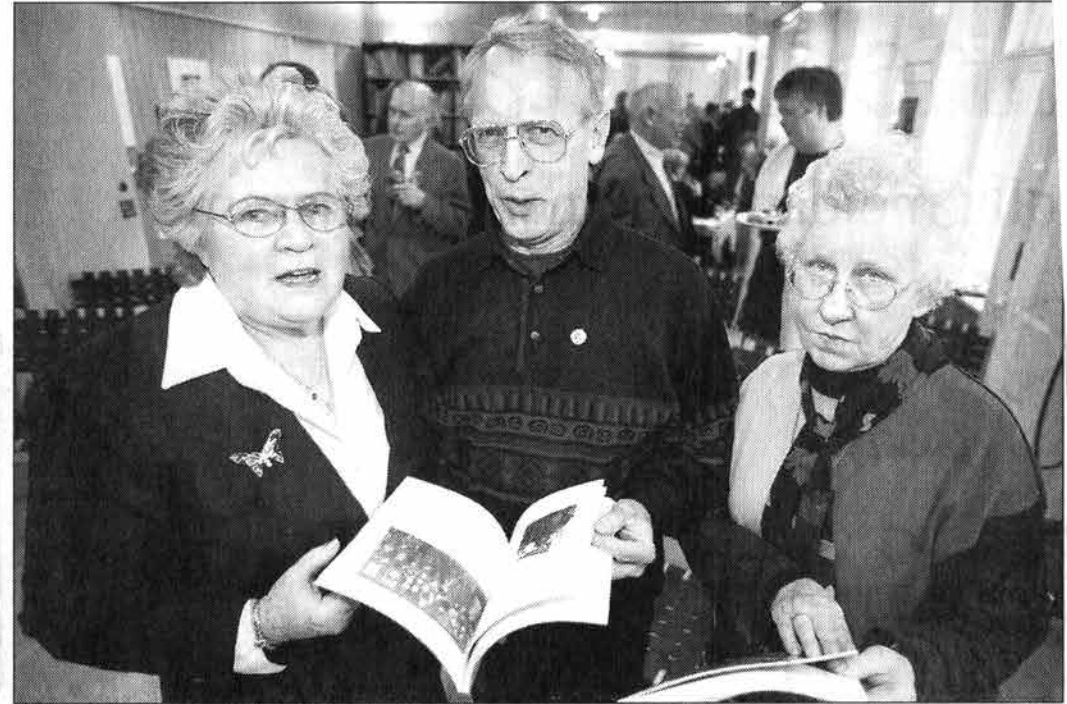
Useimmille suomalaislapsille aika Tanskassa jäi mieleen onnellisena ja yltäkylläisenä aikana, vaikka maa olikin outo. Ihmiset asuivat suurissa taloissa, ja ruokaa oli yllin kyllin. Maire muistelee, kuinka kummallista oli nähdä iloisia aikuisia. Evakkoai-ka Tanskassa toi silti pienelle Mairelle paljon pettymyksiä.

Ensimmäisestä hoitokodistaan hän joutui pois jo vuoden kuluttua ja pääsi nuoren pariskunnan pikku prinsessaksi. Sitten pariskunta erosi ja Maire joutui taas uuteen kotiin, tällä kertaa suureen kartanoon, joka oli lapselle kuin satumaa. Mutta kun kartanon rouva sairastui, Maire vietiin jälleen uuteen paikkaan, merikapteenin kotiin.

Siellä Maire oli myös silloin, kun sota loppui. Ihmiset juhlivat. Tanskan liput liehuivat, ja kaikki olivat onnellisia. "Suomen tyttö pääsee takaisin kotiin", kertoivat

KOTIMAA

STEFAN KAI NIELSEN / EKKO

Maire Olesen, Kai Palomäki ja Auri Henriksen olivat suomalaisina sotalapsina Tanskassa talvisodan aikana.

ihmiset Mairelle, jolle tuli pala kurkkuun: taasko pitää lähteä?

Monien muiden lasten tavoin Mairin oli vaikea palata köyhään Suomeen. Jotkut olivat unohtaneet äidinkieltänsä eivätkä pystyneet puhumaan vanhempiensa kanssa. Mairin kovia kokeneelle leskiäidille oli raskasta saada takaisin kotiin tyttö, joka vain itki

koko ajan.

Yksi sotalapsi kertoo, kuinka hän veljensä kanssa palasi Suomeen eikä äiti enää ymmärtänyt, mitä he sanoivat. Edes Ruotsissa sotalapsena olleesta sisaresta ei ollut apua, sillä Tanskassa olleiden lasten puheessa vilahteli sana "spis", joka ruotsiksi on uuni. Tanskaksi se tarkoittaa syömistä.

"Me olimme koko ajan nälkäisiä", muistelee nimettömänä kirjoittava sotalapsi.

Kun Maire 17-vuotiaana kutsuttiin lomalle merikapteenin kotiin, hän lähti mielellään ja jäi sille tielleen. Hän opiskeli, meni naimisiin ja sai hyvän elämän.

"Minulla on edelleen syllisyyden tunteita, koska äidistä tuli minulle vieras ihminen. Siksi halusin tässä kirjassa sanoa, ettei kukaan saa tuntea syllisyyttä siitä, miten sodan aikana lapset revittiin pois juuriltaan. Kaikki toimivat silloin hyvässä uskossa ja tarkoittivat vain parasta", sanoo Maire.